

ФИНАНСОВА ПОМОЩ ЗА ДЪРЖАВИТЕ — ЧЛЕНКИ НА ЕС

Европейските механизми за финансова помощ са насочени към запазването на финансовата стабилност на ЕС и на еврозоната, тъй като финансовите затруднения в една държава членка могат да имат значително отражение върху макроикономическата стабилност в други държави членки. Финансовата помощ е обвързана с изпълнението на определени макроикономически условия (тя е заем, а не фискален трансфер), за да се гарантира, че държавите членки, които получават такава помощ, прилагат необходимите фискални, икономически и структурни реформи, както и реформи в областта на надзора. Реформите се съгласуват и излагат в специални документи (меморандуми за разбирателство), публикувани на уебсайта на [Комисията](#) и, по целесъобразност, на уебсайта на [Европейския механизъм за стабилност](#).

ПЪРВИЧНА ПРАВНА РАМКА

- Член 3 от Договора за Европейския съюз (ДЕС);
- Членове 2—5, 119—144 и 282—284 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС);
- Протоколи 4, 12, 13 и 14 към ДФЕС.

ЦЕЛИ

Механизмите за предоставяне на финансова помощ на държавите членки целят запазването на финансовата стабилност на ЕС и на еврозоната. Те са основни елементи на една по-силна икономическа и управленческа рамка за Икономическия и паричен съюз ([2.6.4](#)).

ПОСТИЖЕНИЯ

А. През май 2010 г. държавите — членки на ЕС, създадоха временен механизъм за стабилизиране, за да запазят финансовата си стабилност по време на кризата на държавния дълг. Той обхваща следните две програми за отпускане на заеми:

1. Европейски механизъм за финансово стабилизиране ([ЕМФС](#))

В рамките на [ЕМФС](#) Комисията има право да вземе заем в размер до 60 милиарда евро на финансовите пазари от името на Съюза и с имплицитна

гаранция от бюджета на ЕС. ЕМФС може да предоставя помощ на всички държави — членки на ЕС.

Механизмът беше задействан за [Ирландия, Португалия и Гърция](#) (като преходно финансиране).

След създаването на Европейския механизъм за стабилност (ЕМС) Европейският механизъм за финансово стабилизиране остава в сила с цел справяне по-специално с изключителни ситуации, при които по практически, процедурни или финансови причини се изисква използването му, обикновено преди или заедно с финансова помощ по линия на ЕМС.

2. Европейски инструмент за финансова стабилност ([ЕИФС](#))

ЕИФС, който беше създаден от държавите членки от еврозоната като временен механизъм, разполага с общ реален капацитет за отпускане на заеми от 440 милиарда евро. Заемите се финансират от облигации и други дългови инструменти на ЕИФС на капиталовите пазари и се гарантират от акционерите (държавите членки от еврозоната).

Инструментът беше задействан за Ирландия, Португалия и Гърция. След създаването на ЕМС ЕИФС вече не предоставя никаква финансова помощ.

Б. През октомври 2012 г. по силата на [междуправителствен договор](#) (т.е. извън правната рамка на ЕС) беше създаден постоянният механизъм за помощ под формата на Европейски механизъм за стабилност ([ЕМС](#)).

ЕМС понастоящем е единственият и постоянен инструмент за [финансова помощ](#) на държавите членки от еврозоната. Реалният му капацитет за кредитиране възлиза на 500 милиарда евро. Заемите се финансират от заеми на ЕМС на финансовите пазари и се гарантират от акционерите (държавите членки от еврозоната).

ЕМС предостави финансова помощ на [Испания, Кипър и Гърция](#). Комисията и ЕМС установиха подробни процедури за своите [работни отношения](#) при оказването на помощ на държави членки от еврозоната.

В. На [6 декември 2017 г.](#) Комисията направи предложение за трансформиране на ЕМС в Европейски валутен фонд ([ЕВФ](#)).

Този нов орган ще бъде базиран в правната рамка на ЕС, като в същото време се запазят по същество финансовите и институционални структури на ЕМС. Освен това ЕВФ ще осигури общ предпазен механизъм за Единния фонд за реструктуриране (ЕФП) като част от банковия съюз. През март 2019 г. Европейският парламент прие [резолюция](#) относно предложението на Комисията. През май 2013 г. влезе в сила „Пакетът от два акта“, който се състои от два регламента на ЕС ([472/2013](#) и [473/2013](#)), приложими за държавите членки, чиято парична единица е еврото. Това е един от гравивните елементи на една по-силна икономическа и управленческа уредба в рамките на Икономическия и паричен съюз (ИПС).

По-специално Регламент (ЕС) № 472/2013 укрепва процедурите за мониторинг и надзор по отношение на държавите членки, които изпитват или са застрашени

от сериозни затруднения във връзка с финансовата си стабилност или с устойчивостта на публичните си финанси.

По силата на този регламент Комисията може да реши да приложи засилен надзор по отношение на дадена държава членка, ако затрудненията, свързани с нейната финансова стабилност, могат да имат въздействие върху останалата част от еврозоната. Държава членка, която иска финансова помощ, трябва да изготви проект за програма за макроикономически корекции със съгласието на Комисията (действаща съвместно с ЕЦБ и по целесъобразност с МВФ).

Следователно предоставянето на финансовата помощ е обвързано с изпълнението на определени макроикономически условия — набор от мерки, насочени към източниците на нестабилност. По този начин се гарантира, че държавите членки, които получават такава помощ, провеждат необходимите фискални, икономически и структурни реформи, както и реформи в областта на надзора.

Финансовата помощ се отпуска на траншове и поради това може да бъде спряна, ако държавата членка бенефициент не спазва задълженията, предвидени в програмата за корекции.

Г. [Инструмент за подкрепа за платежния баланс](#)

От февруари 2002 г. инструментът за подкрепа за платежния баланс (ПБ) е на разположение на държави членки извън еврозоната, които изпитват или са сериозно застрашени от външни финансови ограничения.

Заемите обикновено са под формата на средносрочна финансова помощ, обикновено в сътрудничество с МВФ. Финансовата помощ зависи от изпълнението на политики, насочени към решаване на основните икономически проблеми. Финансовата помощ за платежния баланс бе предоставена на [Унгария](#), [Латвия](#) и [Румъния](#).

РОЛЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

С приемането на „Пакета от два акта“ Парламентът подпомогна създаването на нормативна уредба на ЕС за засилване на икономическото управление в еврозоната по отношение както на бюджетния надзор, така и на процедурата за вземането на решения и надзор върху държавите членки в рамките на програма за макроикономически корекции.

Освен това „Пакетът от два акта“ предоставя на Парламента по-строга контролна роля, тъй като неговата компетентна комисия може да покани заинтересованите институции (Комисията, Съвета, Еврогрупата, ЕЦБ и МВФ) да се включат в икономически диалози с Парламента. Компетентната комисия в Парламента има право да бъде информирана на различни етапи, по-специално когато се подготвя програма за макроикономически корекции, както и за нейното изпълнение.

В своята резолюция относно предложението на Комисията за преобразуване на ЕМС в ЕВФ Парламентът предложи създаването на протокол за временен меморандум за сътрудничество между ЕМС и Парламента. Меморандумът за

сътрудничество би имал за цел да подобри междуинституционалния диалог между ЕМС и Парламента и да засили прозрачността и отчетността на ЕМС.

Cristina Dias
11/2020

